

Tezkirelerde Şair Tanıtımlarında Kullanılan Lakaplara Dair

 FIRAT SEVİNÇ^a

Geliş Tarihi: 23.03.2019 | Kabul Tarihi: 21.07.2019

Öz: Sözlüklerde lakabın çeşitli anlamları mevcuttur. Genel olarak kişiyi övmek ya da yermek için kullanılan sözcük anlamı üzerinde birleşilir. Lakap verme geleneği İslam öncesine kadar dayanır. Lakabın Türk toplumunda önemli bir yeri vardır. Türklerde yapılan önemli bir işe göre veya bir kişinin tanınırlığını sağlamak için lakap kullanılır. Belli bir bilgi düzenine sahip olan tezkirelerde şairlerin lakabı ilk sıralarda yer alır. Lakabın alınış nedeni genelde belirtilmez. Şairler yaptıkları işlere ve sahip oldukları özelliklere göre çeşitli lakaplar alırlar. Bu makalede şairlerin lakaplarının neyle ilgili olduğu, lakapların tezkirelerde nasıl ifade edildiği ve nasıl ortaya çıktığı üzerinde durulmuş, bu hususlar tablo ve grafiklerle gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lakap, tezkire, şair, meslek, tanıtım.

^a Milli Eğitim bakanlığı, Bitlis İl Milli Eğitim Müdürlüğü
firatsevinc13@gmail.com

Regarding the Nicknames Used Poet Promotion in Tazkiras

Abstract: In dictionaries, the nickname has various meanings. In general, the word used to praise or place the person is united on the meaning. The tradition of giving a nickname dates back to the time of Islam. The nickname has an important place in Turkish society. It is given a nickname to ensure the recognition of a person or an important work done in the Turks. In the tazkiras (biographies) with a certain information order poets' nickname is in the first place. The reason for taking the nickname is usually not stated. Poets take various nicknames according to their works and features. In this article, it is delt upon what are the names of poets, how the nicknames are expressed and used in the biographies, and these issues are shown in tables and graphs.

Keywords: Nickname, tazkira, poet, job, promotion.

© Sevinç, Fırat. "Tezkirelerde Şair Tanıtımlarında Kullanılan Lakaplara Dair." *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 19 (2019), 309-342.

Giriş

“Lakap” kelimesiyle ilgili olarak sözlüklerde benzer ifadeler görülür: “1. Bir kimseye, bir aileye kendi adından ayrı olarak sonradan takılan, o kimsenin veya o ailenin bir özelliğinden kaynaklanan ad.” (TDK 2011: 2346), “1. Lakap, bir kimseye, kendi asıl adından başka takılan ad.” (Devellioğlu, 1995: 541), “1. Özel ismin dışında, kişiyi övmek veya yermek yahut da sadece kişide bulunan bir hususiyeti ifade için bu kişiye verilen tanıtıcı isim.” (Aydınlı, 1987: 86), “1. Bir adamın ism-i aslisinden başka sonradan münasebetle müsemma olduğu isim. Sarı Abdullah Efendi, Arec Mustafa Efendi gibi.” (Nazimâ ve Reşad, 2009: 221), “1. Kişinin özel isminden ayrı olarak takılan övgüye veya yergiye işaret eden bir isim ya da sıfat. 2. Bir insanın veya kabilenin adının benzerlerinden ayrılması için sonradan verilen ad.” (Serinsu, 2009: 215).

Lakap ve mahlas kelimelerinin zaman zaman aynı anlamda kullanıldığı müşahede edilir. Klasik Türk şiirinde şairlerin, şiirlerinde takma bir edebiyat adı olarak kullandıkları mahlasla (Akün, 1994: 394) ilgili olarak sözlüklerde şu anlamlara yer verilir: “1. Kurtulacak yer, melce, me’men. 2. Şâirin şiirde itihâz ettiği isim ki gazelin nihâyetinde zikri âdet olmuştur. 3. Herkesin ismine ilâveten zammolunan ikinci isim ki bir sıfatdan ibâretedir.” (Şemseddin Sâmî, 1999: 1310), “1. Divan şairlerinin şiirlerinde kullandıkları takma ad.” (Pala, 2013: 294), “1. Kâtib u şâire kendü isminden başka olarak tahsis olunan isim ve herkesin aslî kendü isminden başka olan isim.” (Remzî, 1305: 593), “1. Kurtulacak yer. 2. Bir şairin şiir sanatında kullandığı takma ad. 3. Bazı kimselerin asıl adına ek olarak kullandığı ikinci bir ad.” (Parlatır, 2011: 995). Sözlüklerde verilen anlamlardan anlaşılacaktır ki mahlas, şairler tarafından şiir sanatının icrasında kullanılan bir takma addır. Lakap ise kişinin toplum içerisinde tanınmasını sağlayan ve içerisinde belli amaçlar barındırabilen bir takma isimdir. Bununla birlikte “unvan” ifadesini de lakaptan ayırmak gerekir. “Efendi, Bey, Beg, Çelebi, Ağa ve Paşa” gibi unvanlar, şairin mensup olduğu zümreyi ve

eğitimini (Zavotçu, 2017: 10) belirtmek için kullanılır.

Lakap takma insanoğlunun yaratılışıyla birlikte ortaya çıkan bir süreçtir. Lakap önceleri “nebez” kelimesinin anlamını karşılayacak şekilde kullanılır. Nebez, “bir kimseye gizli kalmasını istediği bir ayıbıyla hitap etmek” anlamına gelir. Daha sonra lakaba “na’t” kelimesinin anlamının yüklendiği görülür. Na’t ise “kişinin severek aldığı, onu toplum içinde yücelten ad” anlamındadır (Bozkurt, 2003: 65).

İnsanlara lakap verilmesi İslamiyetten önce ve sonra uygulanan bir gelenektir. Lakap verme durumu o kadar sağlam bir geleneğe dayalıdır ki insan dışındaki canlıların ve cansız varlıkların lakap aldığı görülür. Hz. Peygamberin devesine Kasva, miraca giderken kullandığı bineğe Burak; Hz. Ali’nin atına Döldül, kılıcına Zülfikâr lakabının verilmesi konuyla ilgili bazı örneklerdir. Araplarda kullanılan her lakabın bir amacı vardır ve bir düşüncenin ürünüdür. Lakabın görünürdeki anlamına bakılmaksızın onun övgü ya da yergiyi içeren asıl manasına bakılır (Uylaş, 2015: 13). İslamiyetle birlikte dinin öğretileri ve emirleri doğrultusunda insanlara verilen lakaplarda yumuşamaya gidilir ve lakapların insanları incitmemesine dikkat edilir.

Lakap verme geleneğinin Türk kültüründe de önemli bir yeri vardır. Türklerde lakap geleneği Türk destanlarına kadar dayanır. Dede Korkut Hikâyeleri’nde kahramanların yaptıkları işe binaen isimlerine çeşitli sıfatlar eklenir. Karahanlılar döneminde ve bazı Uygur vesikalarında kişilerin isimlerinden önce ya da sonra “Kara” lakabının kullanıldığı sıklıkla görülür. Uygurlarda “Uygur” etnik adı “bahşı” kelimesiyle birlikte kişinin tanınırlığını sağlayan bir lakaba dönüşür. Ali Şir Nevâî’nin babası, “Kiçikkine Uygur Bahşı” olarak bilinir (Varis, 2004: 129). Türklerde kişinin içtimai, siyasi ve ilmî durumuna göre lakap kullanma geleneği vardır. Bu durum XVI. yüzyılın sonlarına kadar devam eder. XVI. yüzyılın sonlarından itibaren bu gelenek terkedilmeye başlanır. Bunun yerine günümüzde hâlâ geçerliliğini koruyan çift isim kullanma geleneği ortaya çıkar (Özergin, 1970: 5583).

Anadolu'da lakap verme geleneği oldukça yaygındır. Bu durum özellikle kırsalda gözlenir. Bunun sebebi kırsalda resmi işleyişin tam olarak sağlanamaması ve buna bağlı olarak insanların birbirlerini tanıma noktasında lakaba ihtiyaç hissetmeleridir. Anadolu'daki lakap verme usulü medih yollu, tarif ve tanıma amaçlı ile kötuleme ve hafife alma şeklinde tezahür eder (Coşar, 2003: 28). Bu lakaplar lakabın kullanıldığı döneme ve bölgeye, kişinin mesleğine, mensup olduğu boya, soyuna, geldiği yere ve aşiretine dair önemli bilgiler vermektedir (Yeşilöz, 2012: 23).

Osmanlı toplumunda kullanılan lakaplar kişinin mensup olduğu zümreyi ve aileyi, yaptığı işi, nereli olduğunu, dinî ve ilmî seviyesini belirten birer işaret hükmündedir. Mesela kâtip sınıfından olanlar Arap alfabesinin harflerini isimden önce lakap şeklinde kullanırlar. Lâm Ali Çelebi, Dâl Ali Çelebi buna dair örneklerdir. Osmanlı padişahlarına, gerçekleştirdikleri icraatlara veya kişilik özelliklerine göre lakaplar verilir. I. Murad'a Hudâvendigâr, I. Bayezid'a Yıldırım, II. Bayezid'a Veli veya Sofu, I. Selim'e Yavuz, II. Mehmed'e Fâtih, I. Süleyman'a Kânunî lakaplarının verilmesi bu durumla ilgili misallerdendir (İpşirli, 2003: 67). İlmî manada ileri bir seviyeye ulaşan Ahmet Çelebi, "bin fennin sahibi" anlamına gelen "Hezarfen" lakabını alır. Osmanlıda lakap verilmesi sadece insanlarla ilgili değildir. Şehirlere ve milletlere de lakap verildiği görülür. Medine, Mekte ve Kudüs gibi kutsal şehirler sırasıyla münevvere, mükerrime ve şerif lakaplarını alır. Yüzyıllarca Osmanlı toplumu içerisinde asli bir unsur olarak bulunan Ermeni milletine milleti sâdika lakabı verilir.

Klasik Türk edebiyatının tezkirelerinde yer alan şairler Osmanlı'nın diğer zümre, meslek gurubu ve mensubiyetlerinde olduğu gibi lakap edinmişlerdir. Bu lakaplar tezkirelerde mahlas ve isimle birlikte başta verilir. Lakapların şairin ailesine, çevresine, memleketine, ruhi ve fiziki özelliklerine, alışkanlıklarına, mesleğine, mevkisine ve meşguliyetine (Kılıç, 1998: 9) göre şekillendiği görülür. Anlam bakımından bazı lakaplar yüceltici

ve gurur okşayıcıdır. Bunda tezkire yazarının şaire karşı olan özel ilgisi ve tutumu söz konusudur (Tolasa, 2002: 4).

Lakap çeşitli nedenlere bağlı olarak alınır. Tezkirelerde şairlerin lakap alma nedeni fazla belirtilmez. Lakap bir tezkirede sadece verilir geçilirken, başka bir tezkirede lakabın verilme nedeninin izah edildiği kısımlara rastlanır. Ele alınan örneklerde lakabın en çok ilintili olduğu alanlar renkler, şairlerin mesleği, fiziki ve ruhi özellikleridir. Random usulle seçilen tezkirelerde yapılan tarama sonucunda elde edilen ve çeşitli alanlarla ilişkilendirilen lakaplar aşağıdaki başlıklar altında verilmiş olup lakaplardaki üst numaralandırmalara ait bilgiler Tablo 1’de belirtilmiştir.

1. Akrabalıkla İlgili Lakaplar

Ele alınan tezkirelerde akrabalıkla ilgili bir lakaba rastlanır. Lakabın alınış nedeni “karâbet olarak belirtilir. “Karâbet” yakınlık, hısımlık ve akrabalık (Devellioğlu, 1995: 488) anlamlarına gelir. Rızâ Tezkiresi’nde asıl adı Alî Çelebi olan Rızâyî’nin Şeyhülislam Yahya Efendi ile olan karabetinden dolayı Hısım Alî çelebi¹ diye tanındığı belirtilir (Zavotçu, 2017: 113). Hısım lakabını alanlar akraba ya da evlilik yolu ile birbirine bağlanan kimselerdir.

2. Davranış ve Alışkanlıklarla İlgili Lakaplar

İncelenen tezkirelerde şairlerin davranış ve alışkanlıklarıyla ilgili lakaplar tespit edilmiştir. Bu lakaplardan biri Bahâyî ile ilgilidir. Rıza, tezkiresinde adı Hasan Çelebi olan Bahâyî’nin Küfrî² lakabıyla tanındığını belirtir. Bahâyî’nin bu lakabı almasının nedeni hiciv tarzında tahkir edici şiirler yazmasıdır.

Kınalızâde Hasan Çelebi, Âşık Çelebi ve Mehmed Tevfik’in tezkirelerinde Cevherî’ye Serhoş Bâlî³ lakabı verildiği belirtilir. Bâlî, Cevherî’nin asıl adıdır. Tezkirelere göre serhoş lakabı Cevherî’nin ilahi aşkla kendinden geçmesinden dolayı verilmiştir.

Beyânî ve Riyâzî, Hüsrev mahlaslı şairi Deli Hüsrev⁴ diye tanıtırken Gelibolulu Alî ve Rıza aynı şairi Dîvâne Hüsrev

(Hüsrev-i Dîvâne) lakabıyla tanıtırlar. Rıza ve Riyâzî, Hüsrev'in ilahi aşkın cezbesine kapıldığından dolayı aklına ihtilal geldiğini belirtirler (Zavotçu, 2017: 102; Açıköz, 2017: 136). Gelibolulu Alî ise Hüsrev'e delilik isnat edilmesinin sebebini türlü sözler ve kıyafetler ile zurefâ zümresiyle aralarındaki sataşmalar (İsen, 2017: 241) olduğunu ifade eder.

Çeşitli tezkirelerde asıl adı Mehemmed Çelebi olan Gazâlî'ye Deli Birâder⁵ lakabının verildiği belirtilir. Âşık Çelebi, Gazâlî'nin "*Mecnûn ki belâ deştini geşt itdi serâser / Gam-hâneme geldi didi hâlûn ne birâder*" beytini söyledikten sonra Deli Birâder lakabını aldığını söyler (Kılıç, 2018: 691). Kınalızâde Hasan Çelebi, Deli Birâder lakabının önceden verildiğini, Gazâlî'nin buna binaen zikredilen beyti yazdığını ifade eder (Sungurhan, 2017a: 636). Gazâlî, Heşt Behişt'te Deli Birâder lakabıyla verildikten sonra hâlden hâle giren ahmak biri olarak tanıtılır (İpekten vd., 2017: 109). Bu şekilde lakabına izahat getirilir. Riyâzî ise Gazâlî'nin Deli Birâder unvanıyla şöhret olduğunu dile getirir (Açıköz, 2017: 248).

Deli sıfatını lakap olarak alan bir başka şair de Lutffî'dir. Latîfî'ye göre Lutffî'nin Deli Lutffî⁶ şeklinde tanınmasının nedeni laubali ve renkli kişiliğidir (Canım, 2018: 466). Sehî Beg ise onu dîvâne-reng kişi olarak tanıtır (İpekten vd., 2017: 54).

Kühü'l-Ahbâr'da İstanbullu bir şehir oğlanı olarak tanıtılan Sihri'nin lakabı Kız Memi'dir⁷. Bu lakabı almasında tavaşi zümresine mensup olmasının rolü olduğu ifade edilir.

Bazı tezkirelerde asıl adı İbrahim olan Tulûfî'nin lakabının Dahhâk⁸ olduğu belirtilir. Dahhâk'ın iki anlamı vardır. Birincisi gülmeyi seven kişidir. İkincisi İran'da çok eskiden yaşamış zalim bir hükümdarın ismidir. Kınalızâde Hasan Çelebi'nin onu "*mülevves, nâ-pâk, bî-akl u idrâk*" (Sungurhan, 2017a: 525) şeklinde tanıtması ve Tulûfî'nin bir kadı olmasından dolayı lakabın ikinci anlamda kullanılması kuvvetle muhtemeldir.

3. Eşya İle İlgili Lakaplar

Tespit edilen örnekte lakapla ilişkilendirilen eşya tütündür.

Asıl adı Ahmed Rıdvan olan Ahmed Beg, Sehî Beg'in Heşt Behişt'inde Tütünsüz Ahmed Beg⁹ şeklinde tanıtılır. İslam Ansiklopedisi'nde Ahmed Beg'in Bîduhan Ahmed Beg (Ünver, 1989: 123) diye de bilindiği belirtilir.

4. Fiziki Özelliklerle İlgili Lakaplar

Fiziksel özellikler şairlerin lakap alma nedenlerinden biridir. Şairin hastalığı, vücudundaki bir uzvun sıra dışı görünümü ile dedesinin, babasının ya da kendisinin vücudundaki bir iz şaire lakap verilmesine neden olur.

Alî Çelebi, Beyânî Tezkiresi'nde Kınalızâde¹⁰ lakabıyla tanıtılır. Alî Çelebi'nin Kınalızâde ya da Hınnâvîzâde lakabını almasının nedeni dedesi Abdülkadir Hamîdî'nin kına kullanmasıdır. (Aksoy, 2002: 416).

Tezkirelerde Depegöz, Depegöz Hızır ya da Depegöz Hızır Çelebi¹¹ lakaplarıyla tanıtılan Hızır'ın, bu lakabı almasının nedeni gözünün sahip olduğu sıra dışı görünüm olarak belirtilir.

Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiresi'nde Bezmî'nin fil hastalığına müptela olduğundan bahsedilir. Bezmî ayaklarındaki bu hastalıktan dolayı Topal Kâdî¹² diye anılır.

Âhî birçok tezkirede Benlü Hasan¹³ lakabıyla tanıtılır. Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlüğüne göre "ben" in birçok anlamından biri de "saçta, sakalda beliren beyazlık"tır (TDK, 2011: 443). Âhî'nin böyle bir sebepten dolayı Benlü Hasan lakabını alması muhtemeldir.

Beyânî, Sehî Beg, Kınalızâde Hasan Çelebi ve Aşık Çelebi'nin tezkirelerinde Nâmî, Benli Memi¹⁴ lakabıyla verilir. Asıl adı verilmeyen Nâmî'nin Benli lakabını almasının nedeni Âhî'ninkiyle aynı olabilir. Memi ise Mehmet isminin bozulmuş şekli olup daha çok Ege bölgesinde kullanılır. Nâmî'nin Üsküplü olduğu düşünüldüğünde "Memi" lakabıyla ilgili olarak bir etkileşimin olması ihtimal dâhilindedir.

Kühü'l-Ahbâr'da Ephem Pire¹⁵ lakabıyla tanıtılan Sun'ın, bu lakabı almasıyla ilgili tezkirelerde herhangi bir

bilgiye rastlanmaz. Sun'î ile ilgili yapılan doktora tezi çalışmasında Sun'î'nin fiziki görünümüyle ilgili herhangi bir bilginin mevcut olmadığı (Yakar, 2002: 9) ifade edilir. Sadece "Sessiz Pire" anlamına gelen Epsem Pire'nin fiziksel bir özelliği akla getirmesi ihtimalinden söz edilebilir.

Nesîmî'nin kardeşi olan Şâh Handân, jülîde-mû¹⁶ lakabıyla tanıtılır. Ali Emîrî, tezkiresinde Şâh Handân'ın ârif bir şahsiyet olduğundan ve saça sakala önem vermediğinden dolayı "saçı sakalı karışık" anlamına gelen jülîde-mû lakabıyla tanındığını belirtir (Kadioğlu, 2018: 352).

Asıl ismi İsâ olan Visâlî Riyâzü'ş-Şuarâ ve Tezkiretü'ş-Şuarâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ adlı tezkirelerde Sünnetsiz¹⁷ lakabıyla tanıtılır.

Riyâzü'ş-Şuarâ'da Basîrî'nin vücudundaki "behak" denilen ve deri dökülmeleri ile beyazlamalar şeklinde kendini gösteren hastalıktan dolayı Alaca¹⁸ lakabını aldığı ifade edilir.

5. Hayvanlarla İlgili Lakaplar

İnsanlara lakap verilirken bazen hayvan isimleri kullanılır. Bu tür lakaplar kişilerin olumlu ya da olumsuz çeşitli özelliklerini belirtmek içindir. Tezkirelerde bazı hayvan isimlerinin şairlere lakap olarak verildiği görülür.

Bursalı şair Latîf'in Kınalızâde Hasan Çelebi, Riyâzî ve Âşık Çelebi'nin tezkirelerinde Tûtî¹⁹ lakabıyla tanıtıldığı müşahede edilir. Âşık Çelebi, Latîf'in hüsn-i edâ ve lutf-ı sadâya sahip olduğunu, bundan dolayı Tûtî lakabını aldığını belirtir (Kılıç, 2018: 312).

Gülşen-i Şuarâ'da Müdâmî'ye Sîne Bülbüli Mehemmed Çelebi²⁰ dendiği belirtilmektedir. Tezkirede Müdâmî'nin şairlikte ve kişilikte güzel hasletlere sahip olduğu belirtilir. Müdâmî'nin bu özelliklerden dolayı Sîne Bülbüli lakabını almış olması muhtemeldir.

Beyânî, Ahdî, Kınalızâde Hasan Çelebi, Riyâzî ve Âşık Çelebi, tezkirelerinde Vâlihî'nin Kurdzâde²¹ lakabıyla tanındığını belirtirler. Âşık Çelebi, Kurdzâde lakabının Vâlihî'nin babasının

dan kaynaklandığını söyler. Valihî'nin babası Kurd Muarrif olarak bilinir (Kılıç, 2018: 237).

6. İsimlerle İlgili Lakaplar

Tezkirelerde bazı isimler müstakil bir özel isim olmaktan daha çok, lakap veya unvana dönüşürler (Tolasa, 2002: 2). İncelenen tezkirelerde bu türden örnekler mevcuttur. Şairlerin isimle ilgili lakapları kendilerinin, babalarının ya da hocalarının isimlerine dayalıdır.

Kınalızâde Hasan Çelebi ve Mehmed Tevfik, Ahmed Bey'i Kaytaszâde²² lakabıyla tanıtırlar. Kaytaszâde, Ahmed Bey'in babasının isminden kaynaklanmaktadır. Ahmed Bey'in babası serhat gazilerinin serdarı (Süreyya, 1996: 878) ve Sokullu Mehmed Paşa'nın kethüdâsı Kaytas Ağa'dır (Süreyya, 1996: 158). Bu yüzden Ahmed Bey Kaytaszâde lakabıyla tanınmaktadır.

Fatih Sultan Mehmet'in vezirlerinden olan Ahmed Paşa, Veliyüddînoğlu²³ lakabıyla verilir. Ahmed Paşa'nın bu lakabı alması babasından dolaydır. II. Murad'ın kazaskerlerinden olan Veliyüddîn Efendi, Ahmed Paşa'nın babasıdır.

Kınalızade Hasan Çelebi ve Beyânî, şair Alî Çelebi'yi Vâsî Alisi²⁴ lakabıyla tanıtırlar. Alî Çelebi'nin bu lakabı almasının nedeni hocası ve II. Bayezîd'in kazaskerlerinden olan Abdülvasi Çelebi'dir. Alî Çelebi hocasına olan intisabından dolayı Vâsî Alisi diye şöhret bulmuştur (Akün, 1989: 315).

Kâfile-i Şuarâ'da asıl ismi Mustafa olan Hâfız mahlaslı şairin Haylî Hâfız²⁵ lakabıyla şöhret bulduğu belirtilir. Hâfız'ın Haylî Hâfız olarak tanınmasının nedeni Bursalı bir şair olan Haylî'nin terbiyesinden geçmiş olmasıdır.

Cafer Çelebi tezkirelerde Tâcîzâde Cafer Çelebi²⁶ şeklinde tanıtılır. Cafer Çelebi'nin Tâcîzâde lakabıyla tanınmasının nedeni, Kefe Beylerbeyi Tâcî Beg diye tanınan ve Tâcî mahlaslı, şair ve hattat Taceddîn İbrahim Paşa'dır (Erünsal, 2010: 353; Sungur, 1998: 30).

Riyâzî, Beyânî, Kınalızâde Hasan Çelebi ve Latîfî, Fânî mahlaslı şairin İsi Hâce²⁷ lakabıyla tanındığını belirtir. Fânî'ye

neden İsí Hâce denildiğine dair bir bilgi yoktur. Latîfi konuya dair sadece Fânî'nin Filibe'de İsí Hâce diye tanındığını ifade eder. (Canım, 2018: 394).

Âşık Çelebi Meşâirü's-Şuarâda asıl adı Mustafa olan şairin hem lakabının hem de mahlasının Emîrek²⁸ olduğunu belirtir. Tezkirelerde Emîrek lakabının neden verildiğine dair bir bilgi yoktur.

7. Mesleklerle İlgili Lakaplar

Tezkirelerde şairlerin almış olduğu lakapların çoğu mesleklerle ilgilidir. Bunlar şairin kendisinin, babasının, kardeşinin veya dedelerinin mesleğiyle ilişkidir. Şairlerin babalarının ya da dedelerinin mesleğine "zâde" eki eklenerek şaire lakap verilir. Mesleklerle ilgili lakaplar çok sayıda olup tezkireler arasından bazı örnekler ele alınmıştır. Tezkirelerde Attarzâde, Aşçıoğlu, Defterdârzâde, Dülbendzâde, Derzizâde, Atçeken Ağasızâde, Kassâbzâde, Hammâmcızade gibi gerçeği ifade edip etmediği belirtilmeyen birçok meslekî lakap bulunmaktadır.

7.1. Şairin Kendi Mesleğiyle İlgili Lakaplar

Sehî Beg Heşt Behişt'te Fatih Sultan Mehmet'in veziri Ahmet Paşa'nın Osmanlı'nın üst bürokrasisine hizmet eden kapı halkı arasında "Sipâhi Müftisi"²⁹ şeklinde nam saldıığını belirtir. Ahmet Paşa'nın bu şekilde tanınmasının nedeni fikir ve ferasette en ince ayrıntılara bile hâkim olmasıdır (İpekten vd., 2017: 25).

Ali Emîrî'nin tezkiresinde yer alan şairlerden Bâkî'nin şekerçilik mesleğini icra ettiği belirtilmektedir. Bâkî bu mesleği Haccü'l-Harameyn'de yapar ve halk arasında Şekerçi Hacı Bâkî Ağa³⁰ diye tanınır (Kadıoğlu, 2018: 154).

İpek yapan ya da satan kişiye kazzaz denir. Tezkirelerde bazı şairler için kazzaz lakabı kullanılır. Ahdî, Kınalızâde Hasan Çelebi, Âşık Çelebi ve Riyâzî asıl adı Bekir olan şair Edâyî'ye Kazzâz Bekir Çelebi³¹ dendiğini belirtirler. Edâyî'ye Kazzaz denilmesinin sebebi Edâyî'nin mesleği itibariyledir. Kazzaz lakabıyla anılan bir başka şair de Sâgarî'dir. Sâgarî

Beyânî, Kınalızâde Hasan Çelebi, Âşık Çelebi ve Riyâzî'nin tezkirelerinde Kazzâz Alî³² şeklinde tanıtılır. Âşık Çelebiye göre diğer lakabı Sarı Asma olan Sâgarî dükkânında oturan bir kazazdır. (Kılıç, 2018: 404).

II. Bâyezîd devri şairlerinden Ferîdî Heşt Behîşt, Latîfî Tezkiresi ve Meşâirü'ş-Şuarâ'da Haraccî Hüsâm³³ lakabıyla tanıtılır. Osmanlıda haraç vergisini toplayan kimselere haraççı denilir. Ferîdî'nin bu lakabı alması muhtemelen yaptığı işle ilgilidir. Latîfî'nin Ferîdî'yi "... Ehrimen cinsinün nâzüklerinden" (Canım, 2018: 410) şeklinde tanıtması bu ihtimali kuvvetlendirir.

İstanbul'da şairlerden Hâfız, Gümrük Hâfız³⁴ lakabıyla tanınır. Kâfile-i Şuarâ'da Hâfız'ın bu lakabı almasının sebebi meyve-i huşk kitâbetinde çalışması olarak belirtilir (Koncu vd., 2017: 189).

Rıza Tezkiresi'nde Hulûsî mahlaslı Üsküplü Ahmed Çelebi'nin sâhib-edeb Nâib Çelebi³⁵ lakabıyla mülakkab olduğu belirtilir (Zavotçu, 2017: 103). Hulûsî'nin bu lakabı almasının nedeni Kadı Veysi Efendi'nin naibi olmasıdır.

III. Selim dönemi şairlerinden Behcet, Hekîmbaşî unvanını alarak Hekîmbaşî Mustafâ Behcet Efendi³⁶ şeklinde tanınmıştır. Behcet III. Selim'in hekimbaşılığını yapmıştır.

Asıl adı Mustafa olan Hüdâyî Riyâzî'ş-Şuarâ'da Sala Musallisi³⁷ Hasan Çelebi Tezkiresi ve Kühü'l-Ahbâr'da Salâ Muslîsi lakabıyla tanıtılmaktadır. Hüdâyî'nin bu lakapla tanıtılmasının nedeni hoş bir sese sahip olması ve güzel ezan okumasıdır.

Edirneli şairlerden Hüseyinî, Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiresi'nde Emir Hüseyin-i Halvâî³⁸ şeklinde tanıtılır. Mehmed Tefîk Kâfile-i Şuarâ'da Hüseyinî'nin helvacılık yaptığını ifade eder (Koncu vd., 2017: 226).

Beyânî, Hasan Çelebi, Ahdî ve Riyâzî Nigârî'nin Nakkaş Haydar³⁹ olarak bilindiğini ifade ederler. Aynı tezkire yazarları Nigârî'nin bu şekilde tanınmasını nakış ve tasvir sanatında söz sahibi olmasına bağlarlar.

7.2. Şairin Babasının, Kardeşinin ve Dedelerinin Mesleğiyle İlgili Lakaplar

Sultan Süleyman dönemi şairlerinden Seydî, Dülgerzâde Seydîsi veya Dülgerzâde Seydî Çelebi⁴⁰ diye tanıtılır. Seydî'nin babası ya da dedelerinden hangisinin dülgerlik mesleğini icra ettiğine dair herhangi bir bilgi yoktur.

Âşık Çelebi'nin oğlu Alî, dedesinin dedesi olan Seyyid Natta'nın yaptığı iş münasebetiyle lakap almıştır. Alî, Nita⁴¹ lakabıyla bilinmektedir. "Nita" kelimesi deriyle ilgilidir. Alî'nin dedesinin dedesi deri ve sergi sanatında meşhur olduğu için (Kılıç, 2018: 3) Seyyid Natta ismiyle tanınır.

İstanbul şairlerden biri olan Bâkî, Dellâkoğlu ya da Dellâkzâde⁴² lakabıyla verilir. Bâkî Gülşen-i Şuarâ'da ve Heşt Behişt'te bu lakaplarla tanıtıldıktan sonra Bâkî'nin babasının Sultan Mehmet devrinin güzel sesli hatiplerinden biri olduğu belirtilir (Solmaz, 2018: 123; İpekten vd., 2017: 170). Bu ifadeden hareketle Bâkî'nin babasının dellaklık mesleğiyle iştigal ettiğini söylemek zordur. Meşâirü's-Şuarâ'da Bâkî'nin babasının Dellâkzâde diye bilindiği belirtilir (Kılıç, 2018: 177). Bundan dolayı Bâkî'nin dedesi ya da büyük dedelerinden birinin dellaklıkla ilintili olduğu düşünülebilir.

Filibeli şairlerden Cefâyî Meşâirü's-Şuarâ'da Fistâncıoğlu, Kınalızâde Hasan Çelebi'nin tezkiresinde Mestâncıoğlu, Kâfile-i Şuarâ'da ise Bostâncıoğlu⁴³ lakabıyla verilmektedir. Cefayî'nin atalarına dair bir bilgi elde edilememiştir.

Edirneli şair Cevrî Kâfile-i Şuarâ, Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiresi, Meşâirü's-Şuarâ ve Riyâzü's-Şuarâ'da Harratzâde⁴⁴ lakabıyla verilir. Cevrî'nin babasının harratlık yaptığına dair bir bilgi yoktur. Âşık Çelebi Cevrî'nin babasıyla ilgili olarak sadece ehl-i irfan biri olduğunu söyler (Kılıç, 2018: 217).

Asıl adı Mustafa olan Subhî, Kınalızâde Hasan Çelebi ve Beyânî tezkirelerinde Hakîmzâde⁴⁵ lakabıyla verilir. Subhî'nin babası II. Bâyezîd tıp âlimlerinden Hekîm Sinan'dır (Açıkgöz, 2017: 203). Bundan dolayı Subhî, Hakîmzâde lakabını alır.

Gülşen-i Şuarâ'da Muhtarî'nin, kardeşi Emîrî'nin mesleğiyle tanındığı belirtilir. Muhtarî'ye Ayasofya kâtibinin birâderi⁴⁶ denilir. Riyâzû'ş-Şuarâ'da Emîrî'nin kâtiplik yaptığı ifade edilir (Açıkgöz, 2017: 74).

Bursalı şair Rahmî babasının mesleğiyle bilinenlerdendir. Rahmî Heşt Behişt'e göre Nakkaş Balioglu⁴⁷ lakabıyla tanınır. Mevcut bilgilere göre Rahmî'nin babası nakkaşlık mesleğini icra etmektedir (Tıgılı, 2007: 421).

7.3. Şairlerin Sahip Olmadıkları Mesleklerle İlgili Lakaplar

Tezkirelerdeki lakapların bir kısmı şairlerin icra etmedikleri mesleklerle ilgilidir. Heşt Behişt'te ismi geçen şairlerden Fehmî'nin lakabı Cân-bâz⁴⁸ olarak verilir. Tezkirede yer alan bilgilere göre Fehmî'nin cambazlık mesleğiyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Ona verilen Cân-bâz lakabı muhtemelen "pür-idrâk" diye ifade edilen anlayışının üst seviyede olmasıyla ilgilidir (İpekten vd., 2017: 132).

8. Renklerle İlgili Lakaplar

Tezkirelerde yer alan şairlerin lakaplarının bir kısmı renklerle ilgilidir. Renkler şairin kendisinin ya da babasının ismiyle birlikte kullanılarak şaire lakap olur. En çok kullanılan renkler sarı ve karadır. Tezkirelerde renkler kullanılarak alınan lakapların verilmiş nedenleri bazen belirtilir bazen belirtilmez.

Beyânî, Riyâzî ve Kınalızâde Hasan Çelebi Bergamalı şair Abdullah'ı Kızılca Hayrüddinoglu⁴⁹ şeklinde tanıtır. Abdullah'ın bu lakabı alması babasıyla ilgilidir.

Tezkirelerde renklerle ilgili olarak en çok kullanılan lakap karadır. Birçok tezkirede asıl adı Mehmed olan Fazlî, Kara⁵⁰ lakabıyla verilir. Fazlî'nin Kara lakabını almasının nedeni esmer oluşudur (Aksoy, 2001: 360). Osmanlı'nın kadılık yapan şairlerinden olan Hicrî'nin lakabı Kara Çelebi'dir⁵¹. Kara Çelebi lakabı Beyânî, Âşık Çelebi, Gelibolulu Âlî ve Riyâzî'nin tezkirelerinde geçer. Bu lakapla ilgili bir sebep belirtilmez. Gelibolulu şairlerden Medhî, Beyânî Tezkiresi'nde Kara Kadızâde⁵² laka-

byla verilir. Medhî'nin babasının ne iş yaptığına dair bir mlumat bulunmamaktadır. Mehemmed Efendi, "kara" lakabını alan şairlerden biridir. Gülşen-i Şuarâ'da Mehemmed Efendi, Kara Çelebi⁵³ lakabıyla verilir. Lakabın alınış nedeniyle ilgili bilgi bulunmamaktadır. Asıl adı Mehemmed olan Müdâmî, Kara Memi Çelebi⁵⁴ lakabıyla tanınır. Bu lakabın geçtiği Beyânî, Kınalızâde Hasan Çelebi, Gelibolulu Âlî ve Âşık Çelebi'nin tezkirelerinde lakabın nasıl alındığıyla ilgili bir bilgi yoktur. Kara lakabını alan şairlerden biri de şair Şemsî'dir. Şemsî, Latîfî Tezkiresi'nde Kara Şemsî⁵⁵ lakabıyla tanıtılır. Lakabın nasıl alındığına dair bir bilgi yoktur. Şair Siyâhî ten renginden dolayı lakap alanlardandır. Latîfî ten renginden dolayı Siyâhî'nin Arap Siyâh⁵⁶ olarak tanındığını belirtir (Canım, 2018: 284).

Beyânî, Kınalızade Hasan Çelebi, Riyâzî ve Mehmed Tefvik Bursalı şair Halîl'i Sarı Halîl⁵⁷ şeklinde tanıtırlar. Kınalızâde Hasan Çelebi, Halîl'e Sarı lakabının verilmesini Halîl'in yüz rengine bağlar (Sungurhan, 2017a: 337). Kınalızâde Hasan Çelebi, Riyâzî ve Mehmed Tefvik Edirneli şair Hıfzî'ye Sarı Memi⁵⁸ dendiğini belirtirler. Bununla ilgili bir neden belirtilmez. Asıl adı Abdüllatîf Çelebi olan Re'yî, Riyâzü'ş-Şuarâ'da Sarı Re'yî⁵⁹ diye tanıtılır. Şefkat Tezkiresi'nde Edirne müderrisi Seyyid Mehmed, Sarı Râmiz⁶⁰ olarak verilir. Neden Sarı Râmiz dendiğine dair bir açıklama yoktur.

Kühü'l-Ahbâr, Latîfî Tezkiresi ve Riyâzü'ş-Şuarâ'da asıl adı Mahmud olan Rızâyî, Yeşilzâde⁶¹ olarak bilinmektedir. Rızâyî'nin kadı olan babasına da yeşilzâde denmektedir. Bu lakapla ilgili bir neden belirtilmez.

9. Şehirlerle İlgili Lakaplar

Tezkirelerde geçen lakapların bir kısmı şehirlerle ilgilidir. Şehirler şairin doğduğu ya da yaşadığı yerlerdir. Lakap olarak kullanılan şehirlerin bazıları şairin babasının ya da dedelerinin yaşadığı, doğduğu şehirlerle ilgilidir. Tezkirelerde çoğu şairin memleketi belirtilmektedir. Burada örnek olarak verilen şehirler tezkire yazarının "ma'rûftur, mezkûrdur, meşhûrdur" yüklemeleriyle belirttiği şehirlerdir.

Asıl ismi Seyyid olan Atâ, Şefkat Tezkiresi'nde Yenişehirli Seyyid Atâ⁶² şeklinde tanıtılmaktadır. Yenişehir Bursa il sınırları içerisinde yer alan bir şehirdir.

Sultan Bâyezid devri şairlerinden olan Behiştî birçok tezkirede Karışdıran Süleyman Beg Oğlu Sinan Çelebi⁶³ şeklinde tanıtılır. Behiştî'nin Karışdıran lakabı babasıyla ilgilidir. Bazı kaynaklar Behiştî'nin babasının Çorlu yakınlarındaki Karışdıran köyünden olduğunu söyler (Aksoy, 1992: 144).

Derviş Çelebi, Monla Halebî isimli zatın oğludur. Babası Halep'ten geldiği için babasına Monla Halebî, Derviş Çelebi'ye de Halebîzâde⁶⁴ denmiştir (Kılıç, 2018: 225).

Hâfız'ın Kâfile-i Şuarâ'da Hâfız-ı Sirozi⁶⁵ diye iştihar bulunduğu ifade edilir. Kâfile-i Şuarâ'da Hâfız'ın Sirozlu olduğu belirtilir.

Şefkat Tezkiresi'nde asıl adı Seyyid Mehmed olan Erzurumlu şair Hâzık'ın lakabı Erzurumî Hâzık⁶⁶ şeklinde verilir.

Kefe şehri bugün Kırım sınırları içerisinde yer alır. Kınalızâde Hasan Çelebi ve Beyânî Hüseyin Çelebi'nin Kefeli Hüseyin Çelebi⁶⁷ diye meşhur olduğunu belirtirler.

Beyânî ve Kınalızâde Hasan Çelebi Muammâyî'ye Selânikî⁶⁸ dendiğini belirtirler. Muammâyî Tire'de doğmuştur. Ona Selânikî denmesinin sebebi Selânik'te kemal bulması ve orada tanınmasıdır.

Şefkat Tezkiresi'nde asıl ismi Alî olan Rüşdî'ye Alanyalızâde⁶⁹ dendiği belirtilmektedir. Rüşdî bu lakapla tanınır. Rüşdî'nin bu lakabı babası ya da dedesinden dolayı aldığı ifade edilmez.

10. Yeteneklerle İlgili Lakaplar

Tezkirelerde geçen lakapların bir kısmı yeteneklerle ilgilidir. Rıza Tezkiresi'nde şair Ahmed'in Cızbız⁷⁰ lakabıyla tanındığı belirtilir. Cızbız üçtaş diye de adlandırılan bir oyundur.

Heşt Behişt'te Sehî Beg, Nahîfî'nin Güyende Usta Şems⁷¹ lakabıyla bilindiğini ifade eder. Sehî Beg Nahîfî'nin güyendeli-

ğinin diğer guyendelere göre güçlü olduğunu söyler. Diğer guyendelerin ırladığını dile getirir (İpekten vd., 2017: 90).

Gülşen-i Şuarâ'da Galatalı şairlerden Nigâr'nin satrançta yetenekli olduğu, Acem'de ve Arap'da bu yeteneğiyle bilindiği ve Satranc-bâz Abdülkadir⁷² lakabıyla tanındığı belirtilir.

Sonuç

Klasik Türk edebiyatının konularından olan tezkireciliğin belli bir düzeni vardır. Şairle ilgili bilgiler bu düzene göre verilir. Şairin lakabı bilgi sıralamasında isim ve memleket verilirken ikinci veya üçüncü sırada yer alır. Lakabın metin içerisinde ilerleyen kısımlarda verildiği örnekler çok az rastlanır.

Tezkirelerde lakapların çoğu mesleklerle ilgilidir. Mesleklerle ilgili verilen örneklerin % 28'lik bir kısmı oluşturduğu tespit edilmiştir. Mesleğe dair lakaplar şairin kendisinin, babasının, dedelerinin ya da kardeşinin icra ettiği meslekle ilgilidir. Bu oranın yüksek oluşu Osmanlı toplumunda insanların daha çok yaptığı mesleklerle tanındığını ortaya koyar. Renklerle ilgili verilen örnekler lakapların % 18'lik dilimini oluşturur. Lakap olarak en çok kullanılan renkler sarı ve karadır. Kara lakabının kadılık mesleğini yürütenlere sıkça verildiği görülür. Bu da kadılardan çekinildiği izlenimini ortaya koyar. Lakapların diğer başlıklarla ilgili oranları grafikte belirtilmiştir (Bkz. Grafik 1).

Tezkirelerden elde edilen örneklerde lakapların isim (Örnek: Benlü Hasan) ve mahlasla (Örnek: Sünnetsüz Visâli) birlikte ya da tamamen bağımsız (Örnek: Deli Birâder) olarak kullanıldığı görülür. İsim ve mahlasla bağlantısı olmayan lakapların oranı % 49, isimlerle kullanılan lakapların oranı % 30, mahlaslarla kullanılan lakapların oranı % 20, hem isim hem mahlasla kullanılan lakapların oranı % 1'dir (Bkz. Grafik 2).

Tablo ve Grafikler

Tablo 1: Lakaplar ve Lakapların Tezkirelerde İfade Edilişi

Sıra	Mahlas	Lakap	Tezkire	Tezkirede İfade Edilişi
1	Rızâyî	Hısım Ali Çelebi	Rıza Tezkiresi	...Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Efendi Hazretleri'ne karâbeti olmanın Hısım Ali Çelebi dimekle meşhûr u ma'rûfdur (Zavotçu, 2017: 113).
2	Bahâyî	Küfrî	Rıza Tezkiresi	Tab'-ı hecv ü tezyife ve her şey'i şifâyıla ta'rife mâ'il olmanın Küfrî lakabıyla mülakabdur (Zavotçu, 2017: 72).
3	Cevherî	Serhoş Bâli	Hasan Çelebi Tez.	... Serhoş Bâli dimekle işihâr bulmuşdur (Sungurhan, 2017a: 279).
			Meşâirü's-Şuarâ	Er lakabı ile ol gerçek erün Ser-hûş Bâli lakabıdır (Kılıç, 2018: 218).
			Kâfile-i Şuarâ	...aşk-ı İlâhiden mest ü medhûş olmağla asrında Serhoş Bâli diye müstehir imiş (Oğuz vd., 2017: 178).
4	Hüsrev	Deli Hüsrev	Beyânî Tezkiresi	Delü Hüsrev dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017b: 62).
			Riyâzü's-Şuarâ	Deli Hüsrev dimekle şöhet-şi'ârdur (Açıkgöz, 2017: 136).
		Divâne Hüsrev	Künhü'l-Ahbâr	...Divâne Husrev dimekle meşhûr... (İsen, 2017: 241).
		Hüsrev-i Divâne	Rıza Tezkiresi	İstanbulî Hüsrev-i Divâne'dür (Zavotçu, 2017: 102)
5	Gazâlî	Deli	Meşâirü's-	Zurefâ bu beytden sonra Deli

		Birâder	Şuarâ	Birâder dimege başlarlar (Kılıç, 2018: 691).
			Hasan Çelebi Tez.	Ve beyne'n-nâs Deli Birâder dimekle müştehir... (Sungurhan, 2017a: 636).
			Riyâzü'ş-Şuarâ	Deli Birâder 'ünvanı ile şöhr-et-şi'âr idi (Açıkgöz, 2017: 248).
			Heşt Behişt	Delü Birâder dimekle anılır (İpekten vd., 2017: 106).
6	Lutfî	Deli Lutfî	Latîfî Tezkiresi	...beyne'l-mevâlî Deli Lutfî dimekle meşhur... (Canım, 2018: 466).
			Heşt Behişt	Beyne'l-mevâlî Deli Lutfî dimekle belli... (İpekten vd., 2017: 54).
7	Sihri	Kız Memî	Kühü'l-Ahbâr	...nefs-i İstanbuldan Kız Memî dimekle meşhûr... (İsen, 2017: 153).
8	Tulûî	Dahhâk	Riyâzü'ş-Şuarâ	Kalkandelen'den Dahhâk lakab İbrâhîm Çelebi'dür (Açıkgöz, 2017: 211).
			Hasan Çelebi Tez.	Nâmı İbrâhîm lakabı Dahhâk... (Sungurhan, 2017a: 525).
9	Ahmed	Tütünsüz Ahmed Beg	Heşt Behişt	Tütünsüz Ahmed Beg dimekle meşhûr u mezkûrdur (İpekten vd., 2017: 49).
10	Ali Çelebi	Kınalızâde (Hinnâviz âde)	Beyânî Tezkiresi	Kınalızâde dimekle meşhûr u ma'rûf... (Sungurhan, 2017b: 131).
11	Hızri	Depegöz Hızr	Beyânî Tezkiresi	Depegöz Hızr dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017b: 131).

				63).
		Depegöz	Kâfile-i Şuarâ	Asrında Depegöz demekle meşhûr imiş (Oğuz vd., 2017: 295).
		Depegöz Hızr Çelebi	Hasan Çelebi Tez.	Bi-hasebî'z-zâhir dîdesi herbâr 'âlem-i bâlâya nâzır olmagla Depegöz Hızr Çelebi demekle ma'rûf u ma'lûm-ı ekâbir olmuş idi (Sungurhan, 2017a: 334).
12	Bezmî	Topal Kâdî	Hasan Çelebi Tez.	Ba'dehû maraz-ı dârü'l-file mübtelâ olmagın yârân içinde Topal Kâdî demekle meşhûr u mezkûr idi (Sungurhan, 2017a: 232)
13	Âhî	Benlü Hasan	Heşt Behişt	Benlü Hasan demekle meşhurdur (İpekten vd., 2017: 140).
			Künhü'l- Ahbâr	Benlü Hasan demekle mülakab... (İsen, 2017: 91)
14	Nâmi	Benli Memi	Beyânî Tezkiresi	Benli Memi demekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017a: 202; Kılıç, 2018: 360).
			Meşâirü'ş- Şuarâ	
			Heşt Behişt	Benlü Memi demekle meşhurdur (İpekten vd., 2017: 147).
			Hasan Çelebi Tez.	Benli Memi demekle mevsûf u meşhûr... (Sungurhan, 2017a: 832).
15	Sun'î	Ephem Pire	Künhü'l- Ahbâr	...Ephem Pire lakabı ile mülakab... (İsen, 2017: 163).
16	Şâh Handan	Jülîde-mû	Künhü'l- Ahbâr	Jülîde-mû lakabı ile meşhûr... (İsen, 2017: 45)

			Tezkire-i Şuarâ-yı Amîd	Rûy u mûyunun tezyînatına ehemmiyet vermediğinden saç sakalı birbirine karışmış bir merd-i lâ-kaydı sîret-pesend ve husûsuyla âmâl-ı dünyeviyyeden âzâde bir ‘ârif-i hursend olduğu cihetle, zamânında “Şâh-ı Handân-ı jülîde-mûy” lakâbıyla şöhre-yâb olmuş idi (Kadıoğlu, 2018: 352).
17	Visâli	Sünnetsüz	Riyâzü’ş- Şuarâ	Sünnetsüz Visâli ‘ünvânı ile şehret-şi’ârdur (Açıkgöz, 2017: 336).
			Latîfi Tezki- resi	“Ehl-i sünnet mü’minüm ey bana sünnetsüz diyen / Göstereyin gel sana gör bâri şübhen kalmasun” (Canım, 2018: 552).
18	Basîri	Alaca	Riyâzü’ş- Şuarâ	Behaka mübtelâ olmanın Alaca Basîri dirler idi (Açıkgöz, 2017: 90).
19	Latîf	Tûtî	Hasan Çelebi Tez.	...Tûtî Latîf dimekle şöhre-i vazî ü şerîf idi (Sungurhan, 2017a: 724).
			Riyâzü’ş- Şuarâ	Tûtî Latîf dimekle şöhret-şi’ârdur (Açıkgöz, 2017: 284).
			Meşâirü’ş- Şuarâ	Tûtî-i Latîf Çelebi dirler... (Kılıç, 2018: 311).
20	Müdâmî	Sine Bül- bülü Me- hemmed Çelebi	Gülşen-i Şuarâ	Sine Bülbüli Mehmed Çelebi dimekle efvâhda meşhûr... (Solmaz, 2018: 270).

21	Vâlihi	Kurdzâde	Gülşen-i Şuarâ	Kurd-zâde dimekle meşhûr... (Solmaz, 2018: 294)
			Meşâirü'ş-Şuarâ	Kendüye Kurd-zâde dirler (Kılıç, 2018: 237).
			Hasan Çelebi Tez.	Kurdzâde dimekle ma'rûf-ı 'unvân şebâbından... (Sungurhan, 2017a: 891).
			Beyânî Tezkiresi	Kurdzâde dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017b: 223).
			Riyâzü'ş-Şuarâ	Edirnevî Kurd-zâde'dür (Açıköz, 2017: 332).
22	Ahmed	Kay-taszâde	Hasan Çelebi Tez.	Kaytaszâde dimekle ma'rûf u meşhûr... (Sungurhan, 2017a: 177).
			Kâfile-i Şuarâ	Kaytaszâde dimekle ma'rûf u meşhurdur (Oğuz vd., 2017: 77).
23	Ahmed Paşa	Veliyü'd-dinoglu	Hasan Çelebi Tez.	...Veliyü'd-dinoglu dimekle ma'rûf... (Sungurhan, 2017a: 171).
		Veliyüddin oğlu	Latîfî Tezkiresi	Beyne'l-enâm Veliyyüddin oğlu dimekle ma'rûf... (Canım, 2018: 111).
		Veliyyü'd-din oğlu	Kâfile-i Şuarâ	Vüzerânın ulemâsından olup zemânında Veliyyü'd-din oğlu demekle şöhret-gîr idi (Oğuz vd., 2017: 73).
24	Ali Çelebi	Vâsî Alisi	Hasan Çelebi Tez.	Vâsî 'Alisi dimekle ma'rûf... (Sungurhan, 2017a: 613).
			Beyânî Tezkiresi	Vâsî Çelebiden mülâzım olmağla Vâsî Alisi dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017b: 134).

25	Hâfız	Haylî Hâfız	Kâfile-i Şuarâ	Burusalı Haylî nâm şâ'irin terbiyet-kerdesi olmağla asrında Haylî Hâfız demekle şöhret olmuştur (Oğuz vd., 2017: 187).
26	Cafer Çelebi	Tâci Beg- oglu	Heşt Behişt	Tâci Beg-oglu dimekle söylenür (İpekten vd., 2017: 38).
		Tâcizâde	Hasan Çelebi Tez.	Beyne'l-enâm ve cümle-i havass u 'avâm içinde Tâcizâde dimekle meşhûr... (Sungurhan, 2017a: 259).
			Beyânî Tezkiresi	Beyne'l-enâm Tâcizâde dimekle meşhûr u be-nâm olmuştur (Sungurhan, 2017b: 46).
27	Fânî	Îsî Hâce	Hasan Çelebi Tez.	'Îsî Hâce dirler idi (Sungurhan, 2017a: 652).
			Beyânî Tezkiresi	Nâmu Îsâ Hacedür (Sungurhan, 2017b: 144).
			Latîfi Tezki- resi	Belde-i mezbûrede Hâce İsa dimekle ma'rûf... (Canım, 2018: 394).
			Riyâzü'ş- Şuarâ	Îsî Hâce dimekle şöhret-şi'ârdur (Açıkgöz, 2017: 250)
28	Emirek	Emirek	Meşâirü'ş- Şuarâ	Adı Mustafâ, lakabı Emirek'dür (Kılıç, 2018: 155).
29	Ahmed Paşa	Sipâhî Müftisi	Heşt Behişt	...kapu halkı arasında sipâhî müftisi dimekle meşhûr olmuş idi (İpekten vd., 2017: 25).
30	Bâkî	Şekerci Hacı Bâkî Ağa	Tezkire-i Şuarâ-yı Amid	Üstâd bir şekerci idi. Hâccü'l-Harameyn olduğu cihetle Şekerci Hacı Bâkî Ağa 'unvânıyla müte'âref idi

				(Kadioğlu, 2018: 154).
31	Edâyi	Kazzâz Bekir Çelebi	Hasan Çelebi Tez.	Kazzâz Bekir dimekle meşhurdur (Sungurhan, 2017a: 182).
			Meşâirü'ş-Şuarâ	İstanbulî Kazzâz Bekr Çelebi'dür (Kılıç, 2018: 132).
			Gülşen-i Şuarâ	Kazzâz Bekir Çelebi dimekle ma'rûf... (Solmaz, 2018: 113).
			Riyâzü'ş-Şuarâ	Kazzâz-Bekir Çelebi dimekle şöhret-şi'ardur (Açıkğöz, 2017: 52).
32	Sâgarî	Kazzâz Alî	Hasan Çelebi Tez.	Kazzâz 'Alî dimekle şöhre-i her-bâdi vü hâzır olmuştur (Sungurhan, 2017a: 414).
			Meşâirü'ş-Şuarâ	Kazzâz 'Alî'dür. ... Lakabı Sarı Asma'dur (Kılıç, 2018: 404).
			Beyânî Tezkiresi	Kazzâz Alî dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017b: 86).
			Riyâzü'ş-Şuarâ	Edirnevî Kazzâz 'Alî Çelebi'dür (Açıkğöz, 2017: 174).
33	Feridî	Haraccı Hüsâm	Heşt Behişt	Haraccı Hüsâm dimekle nâm bulmuştur (İpekten vd., 2017: 127).
			Latîfi Tezkiresi	Haraççı Hüsâm dimekle ma'rûfdur (Canım, 2018: 410; Kılıç, 2018: 513).
			Meşâirü'ş-Şuarâ	
34	Hâfız	Gümrük Hâfızı	Kâfile-i Şuarâ	Gümrükde meyve-i huşk kitâbetinde müstahdem olmağla asrında Gümrük Hâfızı diye şöhret bulmuştur (Oğuz

				vd., 2017: 189).
35	Hulûsi	Sâhib- edeb Nâ'ib Çelebi	Rıza Tezki- resi	...Merhûm Veysi Efendi'nün nâ'ibi olmakla ol sâhib-edeb Nâ'ib Çelebi lakabı ile mülak- kabdur (Zavotçu, 2017: 103).
36	Behcet	Hekîmbaşî Mustafâ Behcet Efendi	Kâfile-i Şuarâ	Hekîmbaşî Mustafâ Behcet Efendidir (Oğuz vd., 2017: 118).
37	Hüdâyî	Sala Mu- sallisi	Riyâzü'ş- Şuarâ	Salâ Musallisi dimekle şöhret- şî'âr idi (Açıkgöz, 2017: 344).
		Salâ Muslîsi	Hasan Çelebi Tez.	Sıgâr u kibâr miyânında Salâ Muslîsi dimekle... (Sungur- han, 2017a: 915).
			Kühü'l- Ahbâr	...salâ Muslîsi nâmı ile şöhret bulmuşdur (İsen, 2017: 221).
38	Hüseynî	Emîr Hüseyn-i Halvâ'î	Hasan Çelebi Tez.	Emîr Hüseyn-i Halvâ'î dimek- le mezkûr... (Sungurhan, 2017a: 298).
39	Nigârî	Nakkâş Haydâr	Beyânî Tezkiresi	Nakkâş Haydâr dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017b: 213).
			Hasan Çelebi Tez.	Nakkâş Haydâr dimekle iştihârvârdır (Sungurhan, 2017a: 864).
			Gülşen-i Şuarâ	...şuarâ-yı nâmdâr mâbey- ninde Nakkâş Haydar dimek- le ma'rûf... (Solmaz, 2018: 286).
			Riyâzü'ş- Şuarâ	Galata'lı Haydar Nakkâşdur (Açıkgöz, 2017: 319).
40	Seydî	Dül- gerzâde	Beyânî Tezkiresi	Dülgerzâde Seydisi dimekle meşhurdur (Sungurhan,

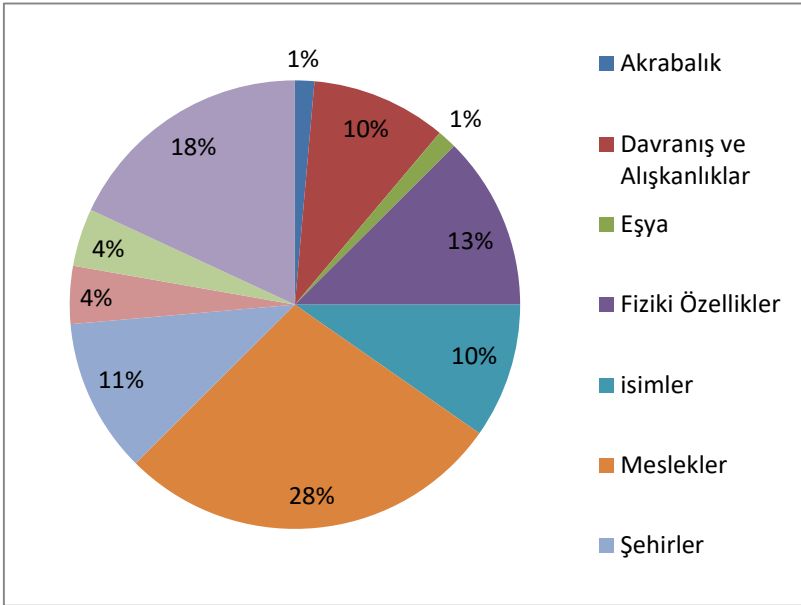
		Seydîsi		2017b: 98).
41	Alî	Nitâzâde	Riyâzü'ş-Şuarâ	Nitâ'-zâde dimekle şöhret-şi'âr idi (Açıkgöz, 2017: 242).
42	Bâkî	Dellâkzâde	Gülşen-i Şuarâ	Dellâk-zâde dimekle ma'rûf... (Solmaz, 2018: 123).
		Dellâkoglî	Heşt Behişt	Dellâkoglî dimekle yâd olur (İpekten vd., 2017: 170).
43	Cefâyî	Fistânciog- lı	Meşâirü'ş-Şuarâ	Fistâncioglu dimekle ma'rûf... (Kılıç, 2018: 203).
		Mestânci- oglu	Hasan Çelebi Tez.	Mestâncioglu dimekle meşhûr idi (Sungurhan, 2017: 265).
		Bostânci- oglu	Kâfile-i Şuarâ	Asrında Bostâncioglu demekle meşhûr imiş (Oğuz vd., 2017: 157).
44	Cevrî	Harrâtzâde	Hasan Çelebi Tez.	Sıgâr u kibâr arasında Harrâtzâde dimekle iştiâr bulmuşdur (Sungurhan, 2017a: 276).
			Kâfile-i Şuarâ	Asrında Harrât-zâde demekle şehîr imiş (Oğuz vd., 2017: 177).
			Meşâirü'ş-Şuarâ	Herrât-zâde dimekle marûf-dur (Kılıç, 2018: 217).
			Riyâzü'ş-Şuarâ	Edirne'li Harrâtzâde İbrâhîm Çelebi'dür (Açıkgöz, 2017: 110).
45	Subhî	Hakîmzâde	Beyânî Tezkiresi	Hakîmzâde dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017b: 109).
			Hasan Çelebi Tez.	Kuzât miyânında Hakîmzâde dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017a: 501).

46	Muhtârî	Ayasofya kâtibinün birâderi	Gülşen-i Şuarâ	...Ayasofya kâtibinün birâderi dimekle ma'rûf... (Solmaz, 2018: 275).
47	Rahmî	Nakkâş Bâlioglu	Heşt Behişt	Nakkâş Bâlioglu dimekle iştiâr u itibâr bulmuşdur (İpekten vd., 2017: 169).
48	Fehmî	Cân-bâz	Heşt Behişt	Cân-bâz dimekle mezkûrdur (İpekten vd., 2017: 132).
49	Abdullah	Kızılca Hayrüd-dinoglu	Hasan Çelebi Tez.	Kızılca Hayrüd-dinoglu dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017a: 542, Sungurhan, 2017b, 119)
			Beyânî Tezkiresi	
			Riyâzû'ş-Şuarâ	Bergamalı Kızılca Hayrüd-dinoglu'dur (Açıkgöz, 2017: 219).
50	Fazlî	Kara Fazlî	Beyânî Tezkiresi	Kara Fazlî dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, 2017b: 148).
51	Hicrî	Kara Çelebi	Beyânî Tezkiresi	Dârû's-saltanaya kâdî olan Kara Çelebidür (Sungurhan, 2017b: 231).
			Kühü'l-Ahbâr	Mevâlî-i 'izâmdan Kara Çelebi dimekle meşhûr... (İsen, 2017: 220).
			Riyâzû'ş-Şuarâ	Kara Çelebi ünvanıyla şöhret-şi'ârdur (Açıkgöz, 2017: 343).
52	Medhî	Kara Kâdizâde	Beyânî Tezkiresi	Kara Kâdizâde dimekle meşhurdur (Sungurhan, 2017b: 183).
53	Me-hemmed Efendi	Kara Çelebi	Gülşen-i Şuarâ	Kara Çelebi dimekle ma'rûf... (Solmaz, 2018: 66).
54	Müdâmî	Kara Memi	Beyânî	Kara Memi Çelebi dimekle meşhurdur (Sungurhan,

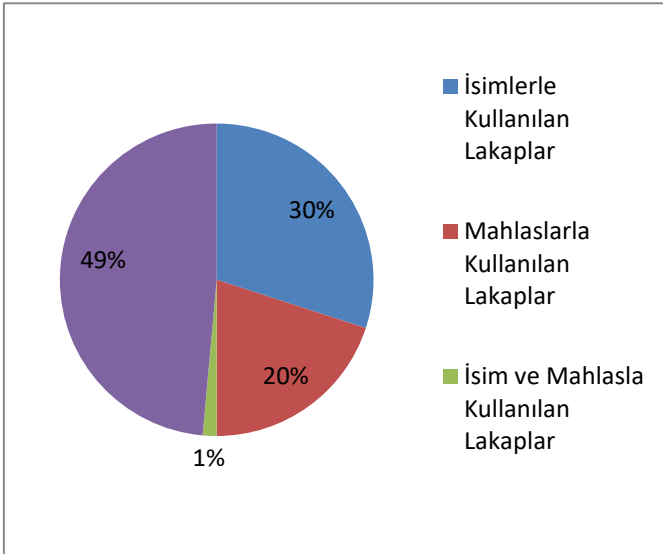
		Çelebi	Tezkiresi	2017b: 183).
			Hasan Çelebi Tez.	...Kara Memi Çelebi dimekle meşhûr... (Sungurhan, 2017a: 768).
			Meşâirü'ş-Şuarâ	Gelibolılı Kara Memi Çelebi'dür (Kılıç, 2018: 339).
			Künhü'l-Ahbâr	Kuzâtdan Gelibolılı Kara Memi Çelebidür (İsen, 2017: 208).
55	Şemsî	Kara Şemsî	Latîfî Tezkiresi	Beyne'l-kuzat Kara Şemsî dimekle ma'rûfdur (Canım, 2018: 299).
56	Siyâhî	Arap Siyâh	Latîfî Tezkiresi	...beyne'l-'Arap ve'l-'Acem Arap Siyâh dimekle ma'lûm u ma'rûf...(Canım, 2018: 284).
57	Halilî	Sarı Halil	Hasan Çelebi Tez.	Miyân-ı hakîr ü celilde Sarı Halil dimekle meşhurdur (Sungurhan, 2017a: 337).
			Beyânî Tezkiresi	Sarı Halil dimekle meşhurdur (Sungurhan, 2017b: 65).
			Riyâzü'ş-Şuarâ	Burûsevî Sarı Halil'dür (Açıkgöz, 2017: 139).
			Kâfile-i Şuarâ	Sûretde hakîr ü alîl Burusalı Sarı Halil'dir (Oğuz vd., 2017: 301).
58	Hıfzî	Sarı Memi	Hasan Çelebi Tez.	Edirnedden Sarı Memi dimekle iştihâr bulmuş (Sungurhan, 2017a: 299).
			Riyâzü'ş-Şuarâ	Edirnevî Sarı Memi'dür (Açıkgöz, 2017: 123).
			Kâfile-i Şuarâ	Asrında Sarı Memi demikle şöhret-şî'âr olmuşdur (Oğuz

				vd., 2017: 230).
59	Reyî	Sarı Reyî	Riyâzü'ş-Şuarâ	Sarı Re'yî 'ünvânıyla şöhret-şî'ârdur (Açıkgöz, 2017: 158).
60	Râmiz	Sarı Râmiz	Şevkât Tezkiresi	Karaferyeli Sarı Râmiz demekle meşhûr ve erbâb-ı niyâbetden idi (Kılıç, 2017: 130).
61	Rızâyî	Yeşilzâde	Hasan Çelebi Tez.	Şehr-i mezbûrda Yeşil-zâde demekle mezkûr ve beyne'l-cumhûr Baba Çelebi demekle meşhurdur (Sungurhan, 2017a: 386).
			Latîfî Tezkiresi	Şehr-i mezbûrda Yeşil-zâde demekle mezkûr... (Canım, 2018: 239).
62	Atâ	Yenişehirli Seyyîd Atâ	Şefkat Tezkiresi	Yenişehirli Seyyid Atâ deyü meşhurdur (Kılıç, 2017: 190).
63	Behiştî	Karırdıran Süleymân Beg oğlu Süleymân Çelebi	Hasan Çelebi Tez.	Karırdıran Süleymân Beg oğlu Süleymân Çelebi demekle meşhurdur (Sungurhan, 2017a: 243).
64	Derviş Çelebi	Halebizâde	Meşâirü'ş-Şuarâ	Halebi-zâde demekle marûf Derviş Çelebi'dür (Kılıç, 2018: 225).
65	Hâfız	Hâfız-ı Sirozî	Kâfile-i Şuarâ	Sirozlu olmağla asrında Hâfız-ı Sirozî diye kesbi iştihâr eylemişdir (Oğuz vd., 2017: 185).
66	Hâzık	Erzurumî Hâzık	Şefkat Tezkiresi	Erzurumî Hâzık demekle ma'rûfdur (Kılıç, 2017: 97).
67	Hüseyin	Kefeli	Beyânî	Kefeli demekle meşhurdur

	Çelebi		Tezkiresi	(Sungurhan, 2017b: 55).
		Kefeli Hüseyin Çelebi	Hasan Çelebi Tez.	Kefeli Hüseyin Çelebi dimekle meşhûr... (Sungurhan, 2017a: 297).
68	Mu-ammâyî	Selâniki	Beyânî Tezkiresi	... pederiyle Selânike hicret idüp anda neşv ü nemâ bulmagla Selanikî diyü meşhûr olmuştur (Sungurhan, 2017b: 189).
			Hasan Çelebi Tez.	Mezbûrun neşv ü nemâsı ve hilâl-misâl yevmen-fe-yevmen kemâl bulması anda olmagla Selânikilik meşhûr olmuş idi (Sungurhan, 2017a: 792).
69	Rüşdî	Alanya-lızâde	Şefkat Tezkiresi	Alanyalı-zâde demekle ma'rûf Rûmeli kuzâtı eşrafındandır (Kılıç, 2017: 129).
70	Ahmed	Cızbız	Rıza Tezkiresi	Ol zât-ı aziz Cızbız lakabı ile mülakkab idi (Zavotçu, 2017: 60).
71	Nahîfî	Güyende Usta Şems	Heşt Behişt	Güyende Usta Şems dimekle zikr olunur (İpekten vd., 2017: 90).
72	Nigârî	Satranc-bâz Abdülkâdir	Gülşen-i Şuarâ	Satranc-bâz Abdülkâdir dimekle meşhûr... (Solmaz, 2018: 286).

Grafik 1: Lakapların Başlıklara Göre Yüzdeleri Oranları

Grafik 2: Lakapların İsim ve Mahlaslarla Kullanılma Oranları

Kaynaklar

- Açıkgoz, N. (2017). *Riyâzü'ş-Şuarâ*
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 05.02.2019.
- Aksoy, H. (1992). "Behişt", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 6, s. 144-145). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Aksoy, H. (2001). "Kara Fazlî", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 24, s. 360-361). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Aksoy, H. (2002). "Kınalızâde Alî Efendi", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 25, s. 416-417). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Akün, Ö. F. (1989). "Alâeddîn Alî Çelebi", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 2, s. 315). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Akün, Ö. F. (1994). "Divan Edebiyatı", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 9, s. 389-427). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Aydın, A. (1987). *Hadis İstılahları Sözlüğü*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Bozkurt, N. (2003). "Lakap", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 27, s. 65-67). Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Canım, R. (2018). *Tezkiretü'ş-Şuarâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ*.
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 03.02.2018.
- Coşar, A. M. (2003). Trabzon'da Kullanılan Lâkaplar Üzerine Bir Derleme / Değerlendirme. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten C.1*, S. 42.
- Devellioğlu, F. (1995). *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Erünsal, İ. E. (2010). "Tacîzâde Cafer Çelebi", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 39, s. 353). Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- İpekten, H., İsen, M. Ayan, H. Karabey, T. & Kut, G. (2017). *Heşt Behişt*.
http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&refer=14889B313300ABB9D6334684080CF2E1AC81ACE1335FAE3CA

30991F0F8C0EB29 Erişim Tarihi: 07.03.2018.

İpşirli, M. (2003). "Osmanlılar'da Lakap", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 27, s. 67).

Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı yayınları.

İsen, M. (2017). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55739,kunhul-ahbarin-tezkire-kismpdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 05.02.2017.

Kadıoğlu, İ. (2018). *Tezkire-i Şuarâ-yı Amid*

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/58689,ali-emirifendi--tezkire-i-suara-yi-amidpdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 01.02.2019.

Kılıç, F. (1998). *XVII. Yüzyıl Tezkirelerinde Şair ve Eser Üzerine*

Değerlendirmeler. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kılıç, F. (2017). *Sefkât Tezkiresi (Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bağdâdî)*

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55753,sefkatezkiresi-pdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 10.03.2017.

Kılıç, F. (2018). *Meşâ'irü'ş-Şuarâ*. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0> Erişim Tarihi:

01.02.2018.

Nazima, A., & Reşad, F. (2009). *Mükemmel Osmanlı Lügati*. İstanbul:

Türk Dil Kurumu Yayınları.

Oğuz F. S. K., Koncu, H., & Çakır, M. (2017). *Kâfile-i Şuara*.

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56163,mehmedtevfik-kafile-i-su39arapdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 07.03.2019.

Özergin, K. (1970). *Türklerde Lakap Alma Adetine Dair. Türk Folklor*

Araştırmaları, S. 49, s. 5583.

Pala, İ. (2013). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Parlatır, İ. ((haz) 2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı

Yayınları.

Remzî, H. (1305). *Lügât-ı Remzî*. İstanbul: Matbaâ-yı Hüseyin Remzî.

Samî, Ş. (1999). *Kâmûs-i Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Serinsu, A. N. (2009). *Dini Terimler Sözlüğü*. Ankara: Milli Eğitim

Bakanlığı Yayınları.

Solmaz, S. (2018). *Gülşen-i Şuarâ*

- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti /56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 07.02.2019.
- Sungur, N. (2006). *Tacî-zâde Cafer Çelebi Heves-nâme*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sungurhan, A. (2017a). *Tezkiretü'ş-Şuarâ* <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 06.02.2019.
- Sungurhan, A. (2017b). *Tezkiretü'ş-Şuarâ* <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55835,beyani-tezkiresipdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 09.03.2019.
- Süreyya, M. (1996). *Sicill-i Osmanî c. 1-c. 3*. İstanbul : Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- TDK. (2011). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara : Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tıgılı, F. (2007). "Rahmî", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 34, s. 421). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Tolasa, H. (2002). *Sehî, Latîfî, ve Âşık Çelebi Tezkirelerine Göre 16. Yüzyılda Edebiyat Araştırma ve Eleştirisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Uylaş, S. (2015). Arap Şairlerinde Lakap Geleneği . *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 55, s. 11-35.
- Ünver, İ. (1986). "Ahmed Rıdvan", *İslam Ansiklopedisi*, (c. 2, s. 123-124). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Varis, A. (2004). Türklerin Ad Koyma Gelenepleri Üzerine Bir İnceleme. *Milli Folklor*, S. 61, s.124-133.
- Yakar, H. İ. (2002). *Gelibolulu Sun'î Divanı ve Tahlili*. İstanbul: Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Yeşilöz, Z. (2012). Nevşehir Lakaplarından Derleme Sözlüğüne Katkıları. *Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 2, s. 22-27.
- Zavotçu, G. (2017). *Rıza Tezkiresi* <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti /60735,riza-tezkiresipdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 05.02.2019.